

MÅNEDENS KRONIKK

Hvem er diakon?

AV FORSTANDER ROLF LEIN.

Det er adskillige brytninger omkring diakonbegrepet for tiden. Derfor er det nødvendig med en avklaring. Ingen er i virkeligheten tjent med å tildekke de problemene som her ligger og ulmer. Det skaper utrygghet hos den enkelte diakon og diakonstudent, og uklarhet er ofte en underliggende årsak til mange av de spørsmål som melder seg i praktiske forhold og som vi stadig må ta stilling til.

For det første: En diakon tilhører det alminnelige prestedømme. Ved dåpen ble vi i sin tid satt inn i samfunn med Jesus Kristus. Vi ble Guds barn av nåde, for hans skyld alene. Dersom Gud siden har fått sin vilje med oss, er vi blitt oss dette bevisst etter hvert som årene gikk. Enkelte har opplevet en slik bevisstgjøring i form av en krise, andre har opplevet bevisstgjøringen i form av en vekst frem til avklart tro. Foreldre og kristne ledere forkynte oss evangeliet og førte oss inn i det kristne fellesskap. Vi står i umåtelig taknemlighetsgjeld til dem og til alle kristne som hver på sin måte har bidradd til at vi er kommet til troen og er blitt bevart i troen.

For det andre: Troen bærer lydigheten i seg. Tro som bare er uforpliktende meninger, er ingen levende kristentro. En kristen vil — all skrøpelig til tross — følge Jesus Kristus og gjøre de gjerninger som Han legger ferdig for oss. (Efes. 2, 10.) Derfor ber både unge og eldre kristne om at Gud må lede deres vei. Det gjelder valg av yrke og ektefelle, og nåde til å velge rett ved senere korsveier i livet. Også de som velger å utdanne seg til diakon, står i den samme valg-situasjon som en annen som velger å bli f.eks. prest, lærer, husmor eller hva det ellers måtte være. Den enkelte kristnes kall til diakoni er altså ikke noe særlig i forhold til det kall til andre yrker og livsoppgaver som enhver kristen er stillet overfor.

For det tredje: I gamle dager ble alle som gikk på Diakonhjemmet, innviet til diakon etter omkring et år og opptatt i Diakonhjemmets Broderforbund. Dette henger sammen med det såkalte sendingsprinsipp som består i at hjemmet sender diakonene ut til tjeneste og tar ansvaret for dem. Dette var gjennomført ved diakoninstitusjonen i forrige århundre og blir i lempelig form enda

praktisert enkelte steder. Senere ble innvielsen flyttet til endt utdanning og bundet sammen med opptakelse i Det Norske Diakonforbund som ble selvstendig i forhold til Diakonhjemmet i 1915. Diakonhjemmet innførte da «fast opptakelse» etter en prøvetid på 1/2 eller 1 år. Denne faste opptakelse innebar gjensidige rettigheter og forpliktelser for både elevene og for Diakonhjemmet. Slike juridiske forhold eksisterer ikke lenger bortsett fra at diakonstudentene kan bli ekstraordinære medlemmer i Diakonforbundet etter at de har gjennomført «fast opptakelse».

Ved Lovisenberg og Bergens Diakonissehjem sluttet man for 6—8 år siden med å oppta elevene i sykepleieskolen som prøvesøstre. Dette var en parallell til vår «faste opptakelse». Menighets-søsterhjemmet har aldri hatt noen tilsvarende ordning.

Den eneste grunn til å beholde ordningen hos oss måte være om det var grunn til å markere — ved en høytidlig kirkelig handling med knefall og løfte foran alteret — at man nå fortsatt ville gå på Diakonhjemmet. Jeg finner dette betenkelig, fordi det lett kan framkalle forestillinger om diakonene som noe «særlig» framfor andre kristne. Dette har jeg avvist i de to første punktene. Derfor finner jeg det naturlig at man sløyfer «fast opptakelse» både av praktiske og teologiske grunner.

Fra 1969 har vi ved Diakonhjemmet sluttet med kollektiv diakoninnvielse i kirken knyttet til gjennomført utdanning. I stedet har vi gått over til en velsignelseshandling. Selvsagt er det rimelig og riktig, at man vil feire den dagen da man står ferdig med sin utdanning. En slik høytidelighet er det naturlig at kristne ønsker å markere ved at man stiller seg inn under Guds velsignelse. Man står ved en milepel i livet og skal ta fatt på sitt yrke.

Den velsignelseshøytideligheten vi praktiserer er imidlertid så pompøs, og den ligner så meget på den gamle diakoninnvielsen — med prosesjon, plass i koret, knefall og særlig forbønn for de nyutdannede diakoner for alteret — at dette lett kan forveksles med en ordinasjon eller framkalle forestillinger om diakonene som en særlig gruppe.

Forts. side 96.

Hvem er diakon?

Forts. fra side 94.

pe kristne framfor andre. Hvorfor har man f.eks. ikke en tilsvarende høytidelighet når andre kristne unge er ferdig med sin utdanning og går ut for å tjene Kristus i sitt yrke? Hverken teologer eller kateketer har noen lignende, heller ikke lærere, leger, økonomer eller hva som helst.

For det fjerde: De diakoner som går til en særlig tjeneste i menigheten, bør ordineres til denne tjeneste. Bispemøtet i 1966 slo fast at «innvielse av en diakoniarbeider kan kun finne sted når vedkommende går til en kirkelig diakonal stilling». En del av våre biskoper og et misjons-selskap har gjennomført slik ordinasjon, og det er foreslått i innstillingene om lovfestede og frivillige diakonstillinger i kirken. Dessuten arbeider liturgikommisjonen med organisasjonsritualene både for prester, kateketer og diakoner.

Menigheten bør ordinere til tjeneste, fordi diakonien hører menighetens vesen til. Diakonien er et uttrykk for at Gud vil at alle mennesker skal gjøre gode gjerninger. Slik oppholder han sitt verk på jord. I det skal også vi kristne være med, og vi har en særlig forpliktelse til det, fordi Gud vil øse sin kjærlighet ut i våre hjerter ved sin hellige Ånd. Denne kjærlighet må få uttrykk i praktisk tjeneste, ellers er den bare tomme ord som framkaller avsky.

Men diakonien er ikke bare et ledd i Guds oppholdende virksomhet på jorden. Den er vitnesbyrd om Kristi nærvær. Hans rike bryter gjennom og inn i vår verden. Den ytrer seg i den kjærlighet han skaper i hjertene og vitner om at riket en gang skal komme i herlighet. Derfor er diakonien forkynnelse av Kristi rike som kommer. Slik hører diakonien menighetens vesen til. Menigheten kan ikke være uten diakoni, ellers fornektes Kristus blant oss. Derfor må også de som på menighetens vegne skal øve diakoni ordineres til sin tjeneste på samme måten som de som skal vitne om Ham i ordets forkynnelse.

Allerede i aposteltiden ble ordinasjon praktisert. Alle kristne var satt til å forkynne Kristus i ord og gjerning, men de som ble kalt til å øve denne forkynnelse på menighetens vegne ble ordinert til det. Menigheten kalte dem til tjeneste og ba om Guds velsignelse over dem før de ble sendt ut. (Ap. gj. 1 f., 2. Tim. 1, 6.) Denne bønn om Guds velsignelse vil Han i sin nåde høre og gi dem den kraft de trenger. Men de som ordineres er ikke på den måte meddelt en særlig kvalitet eller satt inn i en midlerstilling mellom Gud og menigheten, slik man er tilbøyelig å tenke på katolsk hold i analogi med gammeltestamentlige forhold.

For det femte: Det er grunn til å overveie hvilke diakonistillinger som bør betinge kirkelig ordinasjon. Bispemøtet i 1966 uttaler at ordinasjon

bør finne sted når diakoniarbeideren har full frihet til å utøve sitt diakonikall.

Jeg tror det bør overveies om dette er presist nok. Ordinasjonen hører til der et menneske tjener på menighetens vegne og er underlagt kirkelig tilsyn. Derfor bør ordinasjon ikke finne sted når en diakoniarbeider går til en sekulær stilling — i en kommune eller i privat næringsliv — med minde vedkommende arbeidsgiver uttrykkelig ønsker eller er innforstått med at en kirkelig tjenestemann/kvinne innehar stillingen. Dette er f. eks. tilfelle når et kommunalt eller statelig sykehus ansetter en sykehusprest. Men man ordinerer ikke en teologisk kandidat som ansettes som lektor i skolen eller som går over i annen offentlig eller privat stilling. Like lite bør diakonarbeidere uten klar kirkelig tilknytning ordineres.

I dette ligger på ingen måte at disse gjør en mindre verdifull tjeneste, kristelig eller kirkelig sett. Våre bedriftsdiakoner får gjennom sitt arbeid kontakt med ledere og ansatte i industrien som kanskje har liten kontakt med alt som kirke og kristendom heter, bare for å nevne et eksempel. Deres arbeid er også under denne synsvinkel av den største betydning.

I slike sekulære stillinger kommer diakonutdanningen til uvurderlig hjelp. Diakonene har ikke bare fått en førsteklases sekulær fagutdanning, som sykepleier eller sosionom, slik at de kan være i stand til å hankses med de ofte infløkte menneskelige problemer en møter ute i hverdagen. De har også, gjennom sin diakonutdanning, fått anledning til en relativt dyptgående teologisk refleksjon om hvordan vi som kristne skal stå i Kristi tjeneste i vårt yrke.

Men dermed er det da klart at diakonene i sekulære stillinger i prinsippet står på like linje med andre kristne fordi de ikke er, og ikke bør være ordinert eller innviet til særlig kirkelig tjeneste. Det finnes nemlig ikke noe tredje alternativ mellom vanlige menighetslemmer og kirkelige embedsbærere. Problemstillingen er i det hele falsk fordi ordinerte og vanlige menighetslemmer har det til felles at de er Guds barn alene for Kristi skyld, av Guds uforskyldte nåde. Ordinasjonen er en innvielse til et tjenesteoppdrag for dem som er menighetens kalte arbeidere.

For det sjette: Det vil antakelig være bra at de saksforholdene som er beskrevet ovenfor også gir seg utslag i terminologien. Forstanderrinnene og forstanderne ved de fire diakoniinstitusjonene foreslo derfor på sitt møte i oktober 1972, at man innfører betegnelsen «candidatus diaconiae» eller «diakonikandidat» for dem som er ferdig med sin utdanning og at man reserverer betegnelsen «diakonisse» og «diakon» for dem som er innviet eller ordinert til en særlig tjeneste i menigheten. Personlig ville jeg foretrekke begrepet «diakonikandidat» for dem som er ferdig med utdanningen og foreløpig stille meg åpen i spørsmålet om

Diakonforbundet Quo Vadis

Under spørsmålet «Diakonforbundet Quo Vadis» tar diakon Per Samset opp en del av de spørsmål som har vært aktuelle og blitt diskutert omkring diakonforbundets plass i fremtiden.

Samset var ferdig fra Diakonhjemmet i 1968 og tjenestegjort ett år som ungdomssekretær i Nordstrand Menighet før han i 1970 ble diakon ved poliklinikken, Oslo Indremisjon.

Siden Det Norske Diakonforbund ble startet har gjengen til medlemskap vært betinget av at man er utdannet ved Det Norske Diakonhjem, og etter endt utdannelse innviet til diakon ved en spesiell seremoni. Innvielsen, slik den var inntil for få år siden, har riktignok falt bort, noe mange av oss er svært glad for. Fremdeles gjelder det at man må være utdannet på Diakonhjemmet for å kunne bli medlem.

Mitt generelle inntrykk er at man etter hvert begynner å ane konturene av hva en diakon er, selvom vi ikke er enige på alle punkter.

La meg først ganske kort skissere hva jeg mener med en diakon:

Selve diakontittelen er i sin opprinnelse begrepet på en kirkelig funksjon, diakonien er en del av hyrdeembetet. En diakon burde derfor være en kirkelig funksjonær kalt og ordinert, med spesielt ansvar for at mennesker i legemlig og sosial nød får nødvendig hjelp, og med ansvar for at det settes i gang tiltak av forebyggende art.

Det er kun to faktorer som avgjør hvem som er diakon:

Det ene er et ordinasjon (eller innvielsen), det andre er funksjonen. Denne funksjonen må na-

an bør opprettholde distinksjonen mellom kvinne og mann i diakonal tjeneste (diakonisse/diakon). Tendensen i tiden går på at man ikke lar øynnsforskjellen komme til uttrykk i stillingsbetegnelsen (f.eks. sykepleier, lærer osv.).

Disse terminologiske spørsmål må avklares i nærmeste framtid. Norsk Diakonhøyskole uteksaminerer sitt første kull våren 1973 og etter hvert om diakonistillingene i kirken blir avklart, vil det være behov for en orden også i disse sammenhengene. Det ville være sørgelig om man i denne situasjonen fortsatt skulle slite med de terminologiske uryddighetene med alt det innebygd av misforståelser og gnisninger.

Rolf Lein.

turligvis være innenfor en kirkelig sammenheng, ellers vil det ikke være en del av hyrdeembetet.

Dermed skulle det være klart at en person, utdannet på Diakonhjemmet, men ansatt f.eks. i en bedrift, ikke er diakon, men bedriftssykepleier eller kurator eller dersom han er sosialsjef, da er man sosialsjef, og ikke diakon. Med mindre man, med kommunens godkjenning er kalt og ansatt som kirkens diakoniarbeider i en sekulær sammenheng. Sammenlign sykehusprester i vanlige kommunale sykehus.

Jeg tror vi nå er kommet så langt at vi som i dag kaller oss diakoner må gi avkall på denne tittel, iallefall hvis vi begrunner tittelen med at vi er utdannet på Diakonhjemmet og er medlem av Diakonforbundet. En diakontittel må begrunnes på helt andre kriterier.

Diakonihøyskolen, denne nyskaping som vi har all grunn til å ønske velkommen i Den Norske Kirke, har åpnet fornyet perspektiv. De studenter som uteksamineres der, og som blir ordinert til diakonstillinger, må selvfølgelig, i samme grad som vi som er utdannet på Diakonhjemmet og eventuelt ordinert til diakonstillinger, kunne kalles diakoner. Man må ikke spørre ved hvilken skole en diakon er utdannet på, men heller hvilken faglig bakgrunn vedkommende har. Sykepleiere, hjelpepleiere, sosionomer, barnevernspedagoger vil antakelig være noen av de viktigste. Selvsagt bør man også ha en viss kirkelig/teologisk skoleing i tillegg til sin fagutdannelse.

Det vi nå trenger er et forbund av diakoniarbeidere innen Den Norske Kirke som ikke spør ved hvilken skole man er utdannet. Vi trenger noe mer enn bare et forum hvor diakoniarbeiderne kan samtale, gi hverandre impulser og utveksle erfaringer, selv om det kan være viktig nok. Diakoniarbeiderne bør samle seg i et fast, organisert forbund. Man vil på denne måten kunne stå sterkere både som pressgruppe for å få opprettet lovfestet diakonstillinger og når det gjelder utformingen av kirkens diakoni.

Det Norske Diakonforbund bør kunne danne grunnlaget for et slikt forbund. Man må da regne